

umu

Miron Radu

SCHIMBAREA LA FAȚĂ A CUVINTULUI

Pașii desprinși haotic, concentric, imaterial, pe axă paralelă cu aceia din sborul pasărilor, tălpile înșurubându-se sub calvarul unei arsuri de neliniști — eșecul dibuire într'un stol de stele — iar dedesubt, deasupra, viața și-a frânt inima ca o pîine, a jertfă. Mîini, s'au întins mîini, mîini prelungite diafan și buclă degetelor fluid, caută geneza ca pe un sîn al permanenței materne; printre rozele strinse în evantaie, în dans al spinilor în miresme. Flacări incandescente împing prîn toți porii, — jubileul acestei temerități de început nebulos, deconcertant. Pasări au brădat țipla orizontului încrucișându-se cu fulgere, ciocote de cutele norilor strinse ca o draperie inutilă; gazele sărate ale mării se ridică vulcanic, reptilele în smircuri, soboleii din adănuva pămîntului, lupii, ulpile albe, roșii și albastre din codri, leoparzi cu barele din jungle, gazele din deserturi, spre o nouă ură a făgăduinței, — minate de morbul unei sublimе morți. Inceputurile din umbră, cu rădăcinile arborilor desprinse într-o plângere de sevă și lumină.

A fost desfructuizarea unor elemente în avalanșă, venind din adîncuri, găsirea unei forte refulate, dezlănțuirea unor brațe care stătuseră prea mult încoace, pornită dintr-o necesitate absolută a conștiinței și a trupului sacrificiului.

Era o căutare de reacțiune, cunoscută în timp, o căutare de reacțiune, singurări nemernice cu ultimul din morț de codri pe o beză lividă. Era dinamismul artistic, revărsarea potențelor, pornit din răsărit, dintr-un mileniu în urmă —, trîndăie în hoarde, slăvește burgund și slav spre reînnoirea unui imperiu istoric ca o firă, în festinuri.

Procesul e cunoscut și cîțiva ani mai tîrziu. Procesul e distinctiv se pierdea clasificându-se între realism și suprarealism, pentru că dintr-o greșită interpretare a unor refractare creiere, să dea naștere și — în fond — inexistentul compromis neoclasic, ale cărui facțioase roade au putut fi promovate acum. Clasicismul privit ca o formulă de reconstruire a vieții actuale; singura justificare a acestei afirmații poate fi aceia preferinței paradoxului, căci se poate închipui cum — după falimentul definiției clasicismului, din a cărui statică echilibrare nu rezultă decît stîrpicăneala neliniștilor și problemei o

imediată rezolvare, după experiența de laborator a lui Valéry, neoclasicul nu însemnează mai mult decît o formulă perimată, putînd fi schimbat ca o mînușă, adevîndu-se tuturor curenților, — căruia i se opune direct vibrația de înaltă tensiune a artei rusești care e un permanent desechilibru și din care amintim numai poemul lui Esenin și Mayakowski, sculptura lui Archipenco și filmul lui Eisenstein.

Păcatul curentului dadaist nu a fost — cum s'a putut crede — aceia de a se fi manifestat prea de timpuriu, cînd Delacroix și B. de Saint-Pierre nu erau încă învățați; de fapt, mișcare de avant-gardă nici nu există; există numai primul simptom al unui nou curent organic, acea revendicare a unui adevăr immanent deasupra momentului. După plasarea lui în timp, poate insera un aport sau o distrugere.

Dar ceiace n'au putut vedea iconoclaștii mișcării dada, a fost numărul copleșitor al oamenilor cari se îndreptau spre actuala catastrofa a absenței pînii de toate zilele, primatul profetului materialism confirmat pe toate latitudinile. De aici compromisul în artă, fragilitatea creației și înfrîngerea unui curent care trebuia să fie o etuvă a vechilor formule și dialecticii, de aici, dansul pe frînghie spre ades încercate și abandonate sisteme de gîndire; mișcarea dada a forțat porțile prin cari a pașii prea repede împinsă și sugrumată de alt bloc.

Suprarealismul care a fost privit ca o mișcare reconstitutivă a propriei planșuri de romanticism, lingă care s'a încercat a fi integrat; poate, o corespondență există, în manifestarea exterioară, în felul cum au descins pe arenă aceste două curente și în nebulozitatea lor aparentă¹⁾.

Curent e însă un fel de a zice, suprarealismul fiind un egocentrism și o relevare a unor personale refulări, de unde, caracterul strict de individualism și lipsa posibilității de creare a unei școli, a unui curent; s'ar putea vorbi aici, de valoarea intrinsecă a suprarealismului, de apropierea lui de adevărul fundamental — implicit de un organism specific; ori, tocmai de acest adevăr fundamental, de această ossatură a sa, ne vom prevala spre o nouă formă a poemului, prin certitudinea pe care o capătă mai accentuat integrarea într-o formulă de a gîndi și ex-

prima. Poemul și pictura suprarealistă, fiind o revoltă interioară, o expresie personală de valoare intrinsecă, nu-și poate găsi decît o anumită rezonanță sensorială din partea spectatorului care atunci, nu va mai fi spectator; cum orice expresie a individului ilustrează elementul fundamental și immanent al vietății, sub forma sexualității (sublimate, firesc, revoluția va fi de ordin și sursă spirituală, devenind o expresie comună.

Există o vîrstă a spiritului creator colectiv, după cum există una a individului, în care, treptele ajunse vor fi prevalente. Desăvîrșirea operei de artă e precedată întotdeauna de un conflict, o discuție, o luptă interioară; ajuns la acest nivel, odată cu lichidarea problemei desbătute, poemul tinde să moară sau, — și mai rău, să se multiplice în exemplare stereotipe, contribuind la o stagnare. Situatia poemului în dinamica vieții sociale, coincide cu potența vîrstei creatoare a poetului, poemul fiindu-i o expresie profund sufletească, desfăcut de orice normă, plecînd dela fundamentul individului, o emanare asemeni unei lave vulcanice, existența lui e raportată direct la resursele sensoriale, la mai mica sau mai marea lui înverșunare împotriva oprimării²⁾.

Urmează o epocă a maturității individului (ceiace nu-i tot una cu sterilitatea senilă) caracterizată printr-o cristalizare a problemelor în gîndire și raționament. Poemul premerge acestei epoci și este depășit de ea; încadrat ei, ar tinde să-și piardă puterea emotivă, să fie înlocuit cu poemul gîndirii, poemul rațional, poemul cu tendință, ceiace echivalează cu sfîrșitul lui. Dar această intensă trăire cerebrală, în care sursele eruptive n'au fost secătuite ci, pur și simplu, sublimate, ridicate pe un plan spiritual pur, o vom privi drept o a doua treaptă evolutivă, în carele căreia va trăi noul cuvînt.

Din legănarea poemului inițial între planurile ozonate ale intelectului și din tangența lui vieții multiple, vieții individului, vieții animalului, vieții plantei, vieții cosmice, poemul va însemna o pură vibrație interioară transmisă printr'un perpetuum mobile, care-i este singura și imperativa condiție de viabilitate.

1: O paracliza între mișcarea romantică și modernă se impune și o vom găsi în curînd. 2) Ribemont-Dessaignes.

REVENIRI

Diminețile au răsărit pe deget ca un cîntec:
albastru, o alungare ovală și tristă
cu buza lipită pe cupa din pîntec,
cu soarele închis în clorofilă și sînge
mai cald ca un țipăt al intuiției,
ca o corolă a visului în lumină,
pe fruntea mai înaltă, mai senină,
mai limpede în sborul hieratic spre iluminate lumi,
printr-o coloană cu șerpilor afară
și florile ascunse'n sămînță ca o ghiară,
privește inima mea prin radioscopie
și strigătul închis în stiletul de sub pleoapă.
prin glesna plantelor albe,
prin sunetul translucid al ploii,
prin fluidul coapselor materne.

miron radu

Șașa Pană

VIAȚA DE DUPĂ MOARTE

I. LAUTRÉAMONT

A celle heure, de nouveaux frissons parcourent l'atmosphère intellectuelle. Il s'agit de savoir les regarder en face.

Lautréamont

O draperie împletită din grei ani se destramă cu creșterea anilor. Un destin, sonor ca un izvor miraculos, se deslușește din beznă. Și bezna e pătată de constelații, ciuruită de vulcanii cari svîrl foc atunci cînd tolănit pe pajiștea siestei te credeai suveran. Liniștea aparentă poartă în brațe de azbest electricitățile incendiilor ce vor izbucni. Buimăcirea va fi exacerbată.

Act de deces. „Joi 24 Noembrie 1870. Isidor Lucien Ducasse, literat, în vîrstă de 24 ani, născut la Montevideo (America meridională), mort azi dimineață orele 8, la domiciliul său din mahalaua Montmartre, nr. 7. Fără alte indicii.“

„Lautréamont a depus o mașină infernală în drumul gîndului.“ (L. P.-Quint). Sînt cîntecele lui Maldoror. Sînt cîntecele în cari cuvintele despletesc vîlvătaiele revoltei pure. Pagini lampioane de adevăr nedisciplinat. Un adevăr urlat din toate fibrele în delir. O locomotivă trece peste încheieturile minții fragile și stoarce imprudentului pecinginea cu care se amalgamase. Poetul rămîne nabab, fiindcă la pocnetul său din bici planetele se adună într'un conglomerat docil.

Zadarnic vei voi apoi să uiți universul din cuvintele poetului; zadarnic adevărurile sadice și sarcasmul bîntuind cîntecele ca o endemie; nici un lacăt nu va putea încuia sertarele pline de crimele eroului. Noaptea ca și ziua vor continua să-ți gîtuie liniștea verde, șerpilor lor vor incolăcii seninul neputinței tale cititor jurat satisfacțiilor de fiecare clipă și ochiul tău, buimac de ciclonul dezlănțuit, zadarnic se va închide acum cînd îl cunoaște pe Maldoror pe Lautréamont.

O pagină despre Isidor Ducasse ar trebui fi un imn. Un imn ce să treacă prin flacăra vie a cuvintelor, magia și vitriolul îmbrățișați în cîntecelele lui.

Poetul a rămas poet și a rămas o potență secretă încă pentru public — acest canal de scurgere și de broaște țestoase — a rămas intangibil pentru prostituare și tălpile lui continuă plimbarea printre demonii dintru început și îngeri. Cuvinte fără sbircituri — pentru a adopta o imagine a unui poet iubit. Inepuizabile lunete, le apropii le sucești și cîmpul gîndului se mărește în lumina descompusă. Le citești și scapără scînteii. Nu e spermă ejaculată pe dușumea. Inteligența nu s'a depus lavă și Cîntecele lui Maldoror trec ca Isus pe ape peste imondicele succeselor de efemer cotidian și anii înzorzzonează numele poetului, precum la ghitarele amanților se înmulțesc panglicile iubitelor, cu ozon proaspăt.

Era Lautréamont un neasimilat epocii, un deslănțuitor de dezastre sufletești un POET. Fiecare de-

cenii ce desparte lutul lui muzeizat de generațiile succesiv prezente a poezilor depe baricadele de hîrtie adaugă bicepși de nouă înțelegere poeziei lui; fiecare deceniu distilează dintr'însa sevă vie, fără a o depune cristal în muzeu.

Poetul supremei revolte nu răstoarnă cu Maldoror diguri: le distruge, pentru că bucuria i-o dezlănțuie distrugerea. Iar rîsul lui Lautréamont e rîsul care sîgirie ridicolul „literaturei” indiferent căror idoli și școli ingenunchiate și țărnuite de legile unei prozodii crezute tabu.

E veșnicul opoziționist și cîrțița nesupunerii sfredelește continuu pe cutezător.

„Acestui om dela care nu avem ca și dela Marchizul de Sade, decît portrete aprocrife, incumbă poate în cea mai mare parte răspunderea de steaua lucrurilor poetice actuale, dacă se poate astfel vorbi” (André Breton). Suprarealiștii descind din Lautréamont, s'au călit în retorta poeziei lui unde halucinațiile iscă din ciocnirea realităților acel romantism nou al pletorei de imagini: binele gesticulează rău. Nu e viitorul lor scris automat acea cavalcadă de imagini și truiauuri, acel miraj neprevenit prin care treci ca printr'un palat de oglinzi, acel mister cînd fruntea prăvălită în prăpastie se izbește de un lampion de păpădie?

Și zefirul prelungește fantasmale în cîmpiile elizeice ale Infernului.

din „Sadismul Adevărului” în preparație

ALTCEVA

În întuneric sîinii sînt de atlas
Și atunci chemarea mea o flacăra
Floare incinerată lingă o statuie care e poate un far
Din brățări zilele culeg o pulbere
O dantelă imperceptibilă pentru brațele de aburi

Aici fiecare gînd se despletește
Și volute leagănă respirația iubitei
Albe volutele veghii
Fîntîni volutele oglinzii
Lumini volutele mîinilor

O ezitare în fiecare pas
Un mușchi căptușește vegetal
Cu moliciuni decolteul
Din lumină în lumină nostalgia rătăcește
Printre haitele de flori a nimănui
Clopoței mîngîie glasul

NUMĂRUL CIȘTIGĂTOR

Aici culoarea umbrelor e alta
Stîncile lunecă dincolo de peisaj
Dincolo de amintirea care te poartă ca o maree
Coboară obsesiile din ramă
Rețeaua e din surprinderi

Și diseară la bal mă vei recunoaște
După eleganța stiletului

SOSIREA MIRACOLELOR

Mai transparent purtat pe brațe odată cu margheritele

Scafandru paralel pipăit

Simfonie de nicăieri simfonie în cer major

Pentru sufletul cu tăcere catifelat

Fus al bucuriei

Carne pipăită în toate ascunzișurile

Calde asemeni cuvintelor profeților

În toate zilele altfel mîine azi

Apleacă imaginile ca o pavană pe această hîrtie

Cu ochii închiși scrie întreabă

Unde sînt rotunde fructele cu urmele incisivilor

1 6 3

Duduii Margareta

Camera purtată breloc la auricular

Pereții culoarea pleoapelor obosite

Soarele a iubit-o în fiecare zi mai mult

Alături a ostenit drept și bun doctorul c. gorescu

Odihnească-se în pace

Veșnica lui pomenire

Camera contaminată de UNU

Rămîne în urmă ca o pagină de sumar

Geo bogza a scris despre ea poemul plat du jour
Poemul întinerar prin frunzișul de cărți

Printre desenele ca tot alîtea amprente prinse
cu ace de gămălie

La mijloc biroul pe atunci absent

Nici merișorul nu răsărise încă

La stînga sus tidva celui dezgropat la frunzeasca

Grimasa neschimbată

Va fi mîine pustie ca o rezervă de spital la
moartea numărului

VA FI ODATA

Grădina e mai frumoasă decît soarele

Pietrele au crescut fantome în catalepsie

Aceste două adevăruri

Te voi regăsi la Vera-Cruz

Te voi regăsi la Capul Bunei Speranțe

Te voi regăsi acolo unde te voi îmbrățașă

Acest alt adevăr

Poate ai murit

Poate am murit

Voi fi într'o zi cerul cu toate lebezile și afișele

Cîntecul care pavoazează piețele publice săr-
bătorea

Numele meu va încălzi încrederea

Iată în gaj acest poem

din „Cuvîntul Talisman”

sașa pană

Gheorghe Dinu

GOLFUL PROLETAR

Pe digul macerat de sfredelul apelor izbindu-se cu pieptul de betonul cariat, crescînd cu spume asvîrlite în jerbe peste el, zguduindu-l, marea e în fiecare clipă aici prosternată, prezentă și unică. Călmă, citeodată, cu lamele de apă desfăcute în unde mari, apropiindu-se ca o buză enormă de bulldog, spre o claviatură descompusă de bolovani, aduși și urcați pe mal de puterea robustă a valurilor. Altădată frămîntînd și mestecînd pietrișul alb, cernînd nisipul compact sau furioasă dîndu-și fustele lichide'n aer, rupînd ierburile glicerinoase din fund, aducîndu-le la suprafață, ondulînd cu ele firul scrijelat, dedesubtul digului drept și mușcat la cîteva locuri de apă — pe care, promenada lentă și tăiată în vîzdele a cîte unei siluete se desprinde de după cîte un zid, scoboară în apă parzîndu-se laotînd în larg.

La cîteva metri de mare, pașii de capete de lemn construite pentru un eventual ponton, sub cari erburile și bălăriile creșteau ca o flacără domoală, cu arderea într-o clorofilă palidă și sugrumată de praf, cu gîșterii mici și repezi strecurîndu-se între creșături — se ridică „magazia” de o frumoasă și sobră arhitectură, patinată într'un gris ca o oglindire a dealurilor de cretă diadărătul ei, cu forestirele verzi, simetrice, cu ușile hermetice și sculptate în zidul masiv de piatră.

Aici se strînge ca într'un recipient, tot bașugul cîmpurilor dobrogene, toată truda îndoită de la rinichi sub acsiți a trupurilor mici și emolite ale tîtarilor țărani. Bașug adus în sacii robuști dela distanțe de zeci de kilometri. Aici se precizează ca un bilanț obscur, ca o contopire a uzînelor minore de două brate, soarta cîtorva mii de muncitori țociți și resuscitați unei vieți fără preeminență, sență, aspra încrăstată pe feța fiecăruia dintre ei. Aici într-o febrilă descompunere se concentrează munca explozivă și tenace în mișcările ei vult de praf, în mișcările repezi și precise ale hamalilor, ca pregătirea pe scenă a unei fantastice simfonii.

În larg, peste masele lichide ale mării, la fiecare cîteva zile, apare cîte un vapor venit să transporte, mai departe, depozitele de muncă, traficul finanței universale, solidaritatea unor comune interese.

Cargobotul ancorază la o distanță de o milă de mal ca un bibelou gigat, cu coșul ridicat, din care fumegă despletite în aer buclele cărbunilor. Macaralele gîlgaie parcă ar vomita fier, ridicînd din mahoane gălețile pline ca niște ugere, spre magazinele lacome din pîntecul vaporului. Și mulțimea de hamali se agită, se mișcă împlinînd în tăcere toată munca. Doar din cînd în cînd cîte un „Ale hop!” mai stimulează efortul, mai stoarce ultimele reziduri ale unor puteri sleite, încovoiînd și mai mult umerii strimbi, încordînd mai strîns picioarele pîroase și murdare.

Din ferestrele magaziei, căptușite pe dinăuntru cu scînduri se scurg continuu, încet, prelingînduse ca o lavă, cerealele formînd o movilă din care un îns umple măsurile pe cari le trece unui al doilea, care

la rîndul lui, umple sacii duși pe umeri pînă la mahoană, care-i va transporta la cargobot.

Prin cîte faze se filtrează munca istovitoare a acestor oameni pentru răsplata mizeră a celor cîți-va zeci de lei? Și totuși, totul se petrece cu repeziciune cu aplicație, cu precizie. Pe pontonul construit din birne provizorii, adînc în larg de vreo 40 de metrii, șirul lung al hamalilor trece repede, încărcat cu sacii plini — ca o fantastică și diformă cămilă cu sute de cocoase — pînă la mahoana imensă, legănată pe apă, infundîndu-se din ce în ce mai adînc, sub greutatea poverii. Aduși cu puțin mai înalt decît nivelul capului, sacii sunt răsturnați peste creștete, lăsînd giul să curgă, deadreptul în mahoană, ca o sudoare agricolă, concretizată aici după profacerile ei în sol, a doua oară, din frunțile arse și țepoase ale hamalilor. Un praf plumburiu și des se împrăstie în jurul lor, punîndu-le un vîl, lăsîndu-i să se vadă ca într-o ceață, fantomatici, în munca întetită de privirea acidă a supraveghietorului.

În mijloc, pescărușii albi se rețesc în cercuri mari, ermurînd ca niște corbi albi să se răsturne peste grăunțele risipite pe birne; decorînd marea, obținută a hamalilor, precipitînd în aer mersul lor mai grăbit la întorcere, butucane și deformat de apăsarea continuă a miilor de heciare transportate pe umeri. Singur Demir, dansator în orele lui libere — libere fiindcă nu-și poate găsi de lucru — pe la sidrofite „ciorbagilor”, are mișcările mai suple, mișcările mai libere. Munca lui identică celorlalți e închisă într'un ritm mai viu, mai ordonat, mai grațios. L'am văzut și dansînd cu cele două tînguri de lemn în mîini servindu-l de castagnete, cu o volutară de revoltură, cu gesturile întretăiate de muzica tarăganat ai muzicii orientale. Pașii batuși într'un cerc strîns, avînicuț (șapoi, plecan brusco) într-o permanentă mișcare de contra-pas. Bustul gol, suet dela rinichi, cu capul cas, cu un șir de dinți albi surazînd, declanșă fiecare mușchi așteptînd parcă să sarănească, bine legat, ca împletit din arabescuri de carne, cu pielea lădă și neagră. Dansurile lui le sfîrșia apucînd o mână a restaurantului de un coș al ei, cu dinții, continuînd să danseze cu ea în aer destul de mult, congestiionîndu-și capul, încetinîndu-și ritmul. Și aici poate dansul lui să-i ajute, izolînd o parte din greutatea poverii, neutralizînd în mișcările repezi, volumul sacului plin, pe care avea și un fel al său de-al duce: li scobia, cu amărul, în fund un sulcuș, în care spatele lui intra, și astfel, în aer, fără să aibe nevoie să-l ție și cu o mină, cum făceau ceilalți, fugea cu el pe ponton și se întorcea dansînd și cîntînd un cîntec turcesc preferit de el, cu o melodie gargarisită, lăsînd să-i se vadă dinții tari, încrustați în capul lui mic și frumos de țigan mahomedan. Părul ud i se împleticia în cărlionți peste fruntea asudată ochii negrii și aprinși rotiau privînd sacul care se umplea din nou într'un sfert de minut, brațele supravegheiau destinația lor rapidă de-al urca pe umeri.

Pînă la vapor, mahoana, trasă de o barcă-motor, lăsa în apă o diră tăiată în argint ca o prelungire feerică a pontonului.

Mihail Dan

SIMULTAN

Blanchei

Prin lespede de vis
 Catapultul de foc al apelor moarte
 Trei moarte cîntul subzîs,
 Sborului umăr și carte,
 Cu dansul petuniilor albe,
 Colat peste timp, cu cerul început,
 Gelarea pulpelor calde,
 Citite stau rănilor în palmă și sus,
 Cu viața deschisă 'n carne la mulți
 Crisparea se cheamă suris sau isus,
 Prin undă chenarul de îngeri descuți
 Păsările împart văzduhul în parte
 Și pînea ca drumul s'a dus undeva
 Lacrimi cobor scări de stele și plante
 Și piața la trei stăua fi-va a ta,
 Prin vidul strâpuns la dreapta cu floarea
 Salvador drapat în liane și febre
 Pămîntul strivește c'un deget crearea
 Simunului cald în sex și vertebre,
 Va fi cu femeia, deschiderea plană
 Și fratele pumnul, evantaiul de striviri
 Va cade pe'ntînsul oglinzii, simultană
 Închiderii crepusculare'n priviri,
 Cerbatul lovit cu luna'n burți de piftie
 Va cerne sub aripi azur delicvent
 Hilar se va frînge absconsa lue,
 Al celui din urmă mag permanent.

BLANCHIA

Privirea curbata a sborului transversal, din stigma-
 tul alaturat metalului ghicuit cu cea din urmă rocă, aceea-
 sta elegiacă invitație australa a coborîtului pribeag, în
 vidul vertiginos al morții evadate din orbită, cu seraful
 civil al surisului tău nubil, vei asculta litania celei mai
 albe strofe, pentru tine, fata neagră a adolescentului în-
 tîrziat la acea stare inițială cloacei de ritm liliac al fluvi-
 ilor conștiente de rapiditatea norilor. Marele miracol al
 pietrei colective, crescuse lîngă sexul său ca o altă erecție.
 Uraganul claustrat al hazardului l-a lins cu piatra cea
 mai aspră.

Și'n toată apoteoza barbară a muncii lor, din
 mișcările repezi, din cînd în cînd hamalii se desprind
 și fug pînă la cișmeaua de peste drum, sorbind lacom
 dintre pietre, în înghițituri mari, apa rece, și se'ntor-
 ceau stergînd de pe frunte, cu o mină, sudoarea pe
 care o asvîrliau în praful drumului ca alte grăunțe,
 pe cari, de data aceasta, rațele vagabonde se repe-
 ziau gargarisind o binecuvîntare gălăgioasă și gratuită
 muncii lor continue spre care reveniau cu saci goi
 pe mină ca niște pelerine.

georghe dinu

Orga imensă a spărturilor și-a verificat cristalurile
 în ogînzile derivate ale cadențelor angelice. Vocabularul
 dilatat al dragostei pentru pasărea din carne și legendă,
 ca'ntr'o chrysalidă broderia lianelor invertite, i-a țesut
 pinza de aur și platină a păianjenului. Morala atirna ca
 un *appel* pe lîngă durere, iar *sexu'* frîngea lanțul solitu-
 dinii aventurate în lumina cea mai cunoscută: supapa
 tenebrelor. Semenii treceau asemenea cavernelor musclate
 ale justiției. Ranile sîngerău în șoldurile identice cu pînea
 în toate zilele biblate. Scrișnetul ochilor, deșoși de a-
 bundența periclor disperate, situau matern fantoșele înșin-
 gerate ale frenezilor latente.

Miasmele, din naturalețe nu voiau să-și mai recu-
 noască experiențele. Numai stăpîna și pistolul cercău chela
 în cruditatea neînțeleasă a foamei și a norului.

Prin frunte treceau ultimele svîcniri ale mitologiei —
 măturile pentru frunza care va păstra într'o secretă eter-
 nitate, ațel foșnet de bronz al tăcerii. Ecoul desbrăcat de
 noroiul calcinat al surdinei, în viola acelei sălcii dovedită
 mai amplă, în cochilia de magneziu a furiei, în cortăgiul
 apelor însemuate și difuze, planetat, ecoul va săruta ulti-
 mul drum al elinului impenetrabil, escaladînd voluptățile
 umbrei, bijuteriile alcoolului de lîngă poartă, iar libertatea
 va sculpta speța nouă de liberarbitru, într'un strănut pro-
 letar. Femeia mea, va fi sentineia liana a șoldului, lîngă
 morala strangulată a decreștitudinii imanente. În pumni
 va crește ancora spicului și pentru prima dată pămîntul
 va fi oprit în loc.

Eu, nu sînt vinovat.

mihail dan

DIN COLO

Gîndurile noastre cînd s'au oprit la castelul unde
 doriai să mergem erau obosite și porțile castelului le-am
 găsit des bîndăr nu mai puteam intra pentru că pe praguri
 erau atîrnate zdrențele vestmintelor unor regine ce intra-
 seră aci și cari astăzi nu mai trăiau decît prin aceste
 resturi balansate și mîngiate, în fiecare clipă ciad vîntul
 bătea ușor, de mîinile catifelate, de buzele palide și totuși
 roșii, de trupul lui dur numai cînd vroia dar aci moale și
 blind pentru că trupul reginelor era și el moale și pentru că
 resturile ar fi plîns zile cu nopți întregi dacă noul și ul-
 timul lor amant, vîntul, le-ar fi maltrat trupul ros de
 veacuri și de soare.

Amîntirile noastre s'au oprit atunci mult timp de au
 privit zdrențele reginelor și castelul lor clădit din cără-
 mizi roșii cu creneluri printre cari vulturii intrau singurii
 oaspeți bineveniți, cu cărămizile atît de roșii în cari dege-
 tele apăsate intrau ca printr'o poartă a cărnurilor moi și
 atunci în noapte valea întreagă cu urcușul greoi al mun-
 telui cu prăpastiile în cari ochii îți cădeau și te dureau,
 au venit lîngă noi ne-au privit întii cu mirare crezîndu-ne
 intruși, dar pe urmă s'au apropiat ne-au vorbit prietenos
 și atunci în noapte cînd luna îți mîngîie încet cu coapsele
 ei blonde coapsele tale roșii ai aflat marele adevăr.

Castelul era clădit din carnea reginelor moarte și
 numai vestmintele lor se balansau mîngiate de vîntul
 blind, singurul și ultimul lor amant, primul și ultimul lor
 asasin.

i. wittner

Geo Bogza

PLECAREA EXPEDIȚIEI POLARE

De glorie setos, un amplu chinuit
cu buza tremurind pe-o față invinețită
navigator arhaic, cu plan neîntocmit
eșit în larg spre-o țară 'nchipuită.

Țarmul rămas în urmă, între dinți
frecat cu furie, ca pe-o zăbală
atita îl ură eșit din minți
un căpitan crescut din smoală.

Și ochii; o spuză amară de tăciuni
întorși înăuntru mai bine să ardă
cînd gestul, lovitura crudă de bardă
facea pe trupul putred mîrșave rugăciuni.

Aceasta-i explicarea interioarei mări
din care cea de-afară își trage multe ape
cînd negru, căpitanul se reînchide'n pleoape
și totul se topește, corabie, plecări.

E S E U

Ce frumos era la piatra neamț
aierul tare ca vorbele într'un poem de geo bogza
și munții deranjați de ultima furtună
ca mai de mult pe crestele aspre ale carpaților
la trecătoarea de stînci colțuroase, bratocă
unde ciobanul întîlnit se masturba în aier liber
și ciinii dela stîna lingeau pe piatră sperma.

Era frumos ciobanul — și cît de feciorelnic
acolo pe crestele aspre ale carpaților
arata felul pur în care el știa să facă dragoste
sămînța ca un scuipat făcea pe piatră plici
ciinii ciobănești o înghițeau cu lăcomie
nu rămînea nici o murdărie
și tot era atît de frumos, atît de pur.

LA INCHISOAREA DE HOȚI DIN DOFTANA

La închisoarea de hoți din Doftana
era și Vasile Gheorghe State
de undeva de pe lingă Comarnic,
vinovat era! și încă grav
trăise cu mamă-sa
dar nu numai atît
gelos, îl ucisese pe tată-său ca un ciîne
il făcuse bucăți, bucăți
și-l îngropase în pivniță sub putina cu varză;
avea să facă șase ani
mamă-sa venea să-l vadă uneori
frumoasă și încă tinăra femeie
și cînd pleca se legăna, din mers pe șolduri,
Vasile Gheorghe State o privia printre grătii cu jînd.

La închisoarea de hoți din Doftana
mai era și moș Nicolae zis Hăplăugu

și asta era vinovat!

avusese două fete

și trăise pe rînd cu amîndouă

le avea fotografiate și le sfredelia uneori cu pupila,
hoții îl băteau cu pumnii în cap:

moșule fira-i al dracului

de ce te-ai apucat tu de ele, ha?

trebuia să ni le aduci colea nouă

băieți tineri, de..

și făceau diferite gesturi obscene;

moș Nicolae zis Hăplăugu strivea o lacrimă între dinți

și se lîngea pe buze ca un motan bătrîn.

La închisoarea de hoți din Doftana

mai era și Mandruli pederastu

mai mult un fel de pușlama

furase dela stapînă-su, un circiumar hapsîn

acum, nu de pervers ci din spirit de negustorie,

trăia pentru doi poli cu fiecare

banii, ca și damele, îi purta la ciorap

și-și făcea planul să deschidă o bodegă la liberare.

geo bogza

I. Wittner

P O E M

Prințesei Ku-Ki-Ko

*Muntele evadase din lacul 'nocturn în care era
turnat
și pădurile cădeau strigînd în prăpăstii
cu regretul turmelor de oi și-al păstorițelor*

*pe acoperișuri ochii tăi sărutau luna
în ferestre buzele noastre se sărutau cu noaptea
și priveam în ochii tăi trupul meu cum printr'o
perdea*

*în spatele ochilor tăi eram noi amîndoi
în spatele ochilor tăi era dragostea noastră*

IN PALMA-MI UMBLA TRUPUL TAU

Umbrele mormintelor s'au reprodus cu sîngele prin aier
și mîinile mîneri febrili prin mîlul apelor
un singur drum de foc îți unește gura și sexul
drumul își urcă limpede și ascuțit ca o reptilă
vocea de foc prin sufletul și trupurile noastre

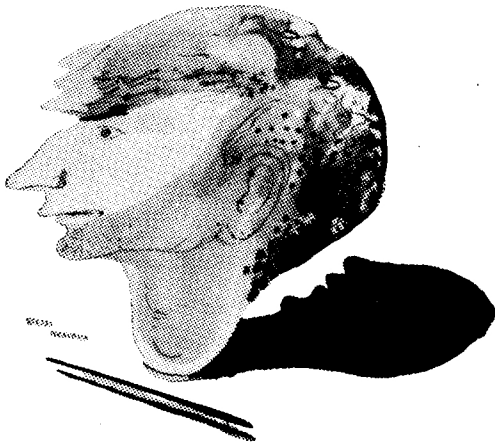
Limbile se perd greoaie în aroma clopotelor
un suspin se ridică de sub fiecare umbră
și sîngele astrelor scurs prin arborii aierului îl însoțește

Vînătorii împușcară pasările roșii
scoțînd gloanțele din penele speriate
eșarfe de culori jedouri de umbre
izvoare din inima vînătorilor liniștiți

i. wittner

24 ORE LA GEO BOGZA

Prin felul foarte chinuit în care se tirăște peste dealuri, e un drum straniu acela care te duce la Buștenari și la Geo Bogza. Un automobil de marcă bună deabia îl spintecă în eforturi supreme. Ascensiunea durează o oră și e

Geo Bogza văzut de Victor Brauner

instructivă, neprevăzută și plină de peripecii. Deoparte și de alta, rîpi adînci, povîrnișuri cari au ros șoseaua pînă în măduva oaselor. Măi departe, peisajul petrolifer, sondele ca o armată de corbi uriași și casele în echilibru pe margine de genună. Și de jur împrejur aceiași impresie de lucruri într'o continuă trudă și frămîntare.

Geo Bogza, întilnit îndată, vorbește :

— Vezi, lucrurile astea nu pot fi înțelese, e cu neputință să-ți încapă în pupilă toate deodată. Prinzi cel mult frămîntarea exterioară. Dar dedesubtul îți scapă și e un foarte mare păcat, pentru care te conpățimesc. Poți să rîzi, dar fi sigur că nu înțelegi nimic din tot ce vezi. Trebuie să stai aici mult : să te molipsești de satul ăsta. Numai așa molipsit, ai să-l înțelegi. Privește peisajul care e un adevărat și frenetic delir al naturii. Spune dacă nu e ceva pătimaș în felul acesta în care dealurile se urmăresc unul pe altul."

Și Geo Bogza continuă mult, despre un plop cu care șezlongul lui se învecinește la răsărit. Vorbește o oră întreagă și îmi citează un poet englez care într'un poem face unui plop invitația

smulge-te din rădăcini și plimbă-te, plopule

— Spune, ce extraordinar spectacol ar fi dacă plopul ar putea merge pe drum, gîndește-te la întîlnirile dintre ei și noi !"

— ...

„Poemul invectivă” nu știu dacă va apare... Inchi-puiește-ți, s'a găsit o cucoană, un fel de președintă la nu știu ce societate de bune moravuri, care s'a oferit să-mi dea cincizeci de mii de lei dacă renunț la ideea de a mai tipări cartea asta. Oferta nu mă ademenește deloc. Mă șip pe banii ei. Altul e motivul. Desigur, de apărut tot va apare și evident în editura UNU.

— ...

— Iată de pildă acest poem foarte inedit, intitulat

POEMUL EFEBILOR PREDESTINAȚI

Predestinații monstruoaselor tentative sexuale
efebii cu oase subțiri, cu oase de flaut
efebii cari din pocnetul de armă vor mai păstra doar amintirea

fiindcă numai în amintire mai poate trăi această exasperantă
cîntare
această dorință bolnavă de reîntoarcere în pinzele tenebrelor
materne

Prin dormitoare mamele tinere sînt asemeni unor plante
asemeenii unor miracole crude ale dezvelirii
o pulpă alunecă inconștient de sub dreptunghiuri de mătăasă
albastră

pulpa goală pînă la șold a mamelor tinere
și efebii cu oase de flaut, cu oase de aluminiu
predestinați ai monstruoaselor tentative sexuale
își trec cu furie degețele prin sînge și prin memorie
și urcă gîfîind spre planta dulce și otrăvitoare a mamelor tinere

Ar trebui un imn pentru căldură și altul pentru alunecare
numai în căldura suavă a dormitoarelor materne
poi crește aceste flori monstruoase ale senzualității
aceste tentative superbe de dragoste și moarte
cînd mîna alunecă pînă la șold pe pulpa goală a mamelor
tinere
și prin ferestre răsună pocnetul de armă al tatălui întors în
clipa tragică a ejaculării.

— ...

— Cînd am spus că lucrez la un roman de dragoste, înseamnă că lucrez. Maica domnului e o fată tinăra și minunată. Am să ți-o arăt. E de prisos să-ți spun că în visul ei m'a visat pe mine chiar așa cum sînt."

Geo Bogza în clipa aceia (și de cînd eram acasă) se afla complet gol. Își lăsase la ușă toate hainele, cum ți-ai lăsa bastonul.

— Toată vara cu Perahim n'am făcut decît nudism. Sînt uimit de cîtă moralitate cuprinde ideea nudismului. Puțin importă dacă vrei sau nu să umbli gol. Important este să nu te mai scandalizeze ideea aceasta"

— ...

— Da. Ar trebui scris și cu cuvinte de flăcări. E înspăimîntătoare tîmpenia oamenilor. Nici odată nu m'am putu obișnui cu ideea procesului meu. Mîntea mea refuză pur și simplu să înțeleagă o asemenea uriașă prostie. Dacă ai ști..."

Și Geo Bogza povestește mai departe lucruri pe cari cîndva își va lua singur sarcina să le scrie.

Izolată între sondele cu ejaculările vidului șomat, curajul și atitudinea dreaptă a camaradului nostru, închide 'n poem sbuciumul și revolta, ca'ntr'o cutie a pandorei. E în scrisul lui Geo Bogza, ca și 'n cotidianul vieții lui, o floră putredă din care mîinile lui afunde scormonesc măruntaiele de bronz ale svîrcolirilor, numai pentru medalia celui mai pur nenufar, purtat impetuos pe un piept din care ghiarele vulturilor albaștrii sfîrtecă mereu un sînge mai cald.

La întoarcere, pentru a fi încă trei ore împreună cu prietenul prețuit, poetul pentru care discuția e un atribut sufletesc și generator de probleme și chinuri, am plecat împreună pe jos, pînă la Cîmpina.

Dar cu totul ce mi-a mai spus sînt sgîrcit și-l păstrez pentru mine numai.

sasa pană

CARTI PRIMITE.

I. Wittner: OCTOMBRIE (poem în folio distribuit la 15 prieteni).

La începutul începutului nu a fost nici fapta nici cuvântul. La începutul începutului a fost LIBERTATEA.

Lucian Boz: EMINESCU (incercare critică)

Al. Robot: APOCALIPS TERESTRIU (poeme ?).

John Dos Passos: 1919 (Harcourt, Brace and co., New-York).

Epoca din preajma și după intrarea Americii în război. Fragmente discontinue în care scrisul automat, spontan e amestecat cu fragmente decupate din ziare, comunicate oficiale din acea vreme. Notate spontan, fără sistemă lăra căutarea frazei, fără punctuație au totuși un filon: act de acuzare Europei pentru măcelul ultimului război. Imagini paralogice, pelicule de inteligență și personalitate.

FILME

René Clair: Quatorze Juillet

Rouben Mamoulian: Subiect rezervat

KAMERADSCHAFT. Pabst, filmul tău, lebăda aceluia cîntec trecut prin ecoul conglomerat al Umanului mare, aceea patrie a sirenei, ca un palmier al cărbunelui, treci volutele spaimei prin corolele de fum ale revoltei, miini de camarazi încrucișate jos, strînsa pecetie a transfuziei în creștele cu tălpile roze ale femeilor, a femeilor noastre, toate, uite Pabst, pentru îngerii tăi chiar așa cum au scăpat macerați de ghiarele chircite ale cenzorilor pudrați în bălegarul tutelei, pentru îngerii tăi, Pabst, îmi desfac inima într'un evantai de lacrimi mari, si-ți trimit în plicul de carne al sărutului meu de frate, girandolele pribege ale singelui meu, ca o eșarfă a vîntului care mi-a oprit respirația în fața miracolului, ca autumnalul apeduct al galbenului din frunze, ca tangajul extraordinar al nostalgiei, ca numnele meu aici, ca un zîmbet ca un salut.

m. dan

P. S. Ducîndu-mă pentru a doua oară, chiar a 2 zi, la *Camaraderie*, sfîrșitul logic în simbol și poem al frumosului film, a fost tăiat c'un foarfece prea lung să nu-l fi simțit în noi. Dacă ași cunoaște pe inițiatorul funestului gest i-ași lăsa cu toată bunăvoința în nas și sub ochii lui inbecilizăți și convingși, amprenta unor pumni necăjiți. Camarazi duceți-vă mai repede ca să nu rămîneți numai cu *Kameradschaft*.

UN GRUP de studii poetice, va crea „Le journal des Poètes” care apare la Bruxelles. Va fi un grup independent, un cămin liber unde prietenii poeziei, și numai ei, vor scrie în comun sau individual opere cari nu vor suferi impunerea gustului și criteriilor de cenaclu.

A sosit în Europa și se află actualmente în Bulgaria, negresa Ada Rait, să protesteze, să ceară, să implore lărînduse în genunchi salvarea celor doi copii ai săi, condamnați la moarte cu încă alți șapte, și ei tot negrii. Informația o deținem dintr'o gazetă de dreapta simplă, fără emoție, dată ca un fapt divers, penibil aproape. N'am reușit să aflăm din cari pricini acești nouă negrii au reușit să supere imensa justiție a liberei Americi. Dar îl bănuim și-l plasăm în ura dintotdeauna a albilor împotriva negrilor, în ura de rasă care conține implicit și ura de clasă în care e lîrîtă întreaga Americă să se exalte în crimă, împotriva unei mulțimi care îi e sclavă, care îi muncește înmulțind teancurile dolarilor, facilitînd plimbările pe yachturile de lux peste Atlantic.

Dar în pieptul negru al Adei Rait bate inima unei mame, plînge și îl sîrșie sentimentul și durerea maternă; plînge cu pârul despletit alergînd înnebunită prin Europa pe dinaintea orașelor cu palate, între șirurile nesfîrșite ale limuzinelor.

Dați-i copii acestei femei, dați-i voi cei cari nu auziți, voi cei cu urechi de hipopotami.

Încă puțin și ne putem socoti intrați în anolimpul în care vor începe să apară ca o compensație sinistră a frunzelor, revistele și publicațiile de literatură. Se vor aduna din nou ca împrejurul globului de lampă musculițele cu poezioare minore, sentimentale, puriste. Vor începe iar ciclurile conferințelor, explicînd semnificația timpului nostru. Vor fi din nou aduși între noi filozofiile de burocrați ale

lui Kayserling, Berdiaief, Freud — făcuți clăbuci și frecați în urechile domnișoarelor și a studenților anosti cari fac publicul conferințelor frontispiciului Fundației Carol și Ateneu.

Aceiași grupare va face să apară anul acesta, pe lîngă ciclul obligatoriu de dizertații, și revista „Axa” care va avea și calitatea de a fi a rasei pure românești. Tot elementul străin — și străin înseamnă ca să fim înțeleși jidanii — nu va pătrunde.

Vorbiți tricolor băieți, pentru numele lui D-zeu!

Dar ce va răspunde gruparea Cryterion e dificil să ști, cînd aproape aceiași componenți vor fi și autorii Axi.

Poate vor sfîrși încă una din reuniunile lor de vineri cu obicinuitul chef la Gambrinus, cu hore naționale și clătinate sub picioarele amețite, în Piața Teatrului, fluierați de sergenți. Fiindcă lucrurile mari isprăvesc întotdeauna în apoteoză.

S'au deschis, Colonadele, Moara Roșie cu renumitul diseur Guță Vasile, Alcazarul cu cel mai nou import de pulpe vieneze, Paris-Chic (mode în fostul local, al băncii Bercovitz), Salonul de toamnă la Fundația Dalles și Salonul oficial de la Șosea Nu l-am văzut fiindcă nu avem curajul să vedem și cele cîteva pînze ale lui Marcel Iancu, M. H. Maxy între ale marilor pompieri — mai ales după conflictul cu juriul din salonul precedent, după scrisorile de protestare a celor sus numiți, publicate în toate gazetele.

g. d.

FILOZOFIA este teorie poeziei. Ea ne arată ce este poezia: *Unicul* și *Total*.

Numai datorită slăbiciunii organelor noastre și părerii ce-avem despre noi înșine, nu trăim într'o lume perfect feerică.

Numai poezia posedă în mod absolut și veritabil Realul.

novalis

Rp.

Prenez un peu de santonine et vous ferez des vers.

apollinaire

Citiți poemele semnate de noi: feriți-vă de contrafaceri!

„Oamenii cer să li se explice poezia. Ei nesocotesc că poezia e o lume închisă unde se primește foarte puțin și unde se nîmplă chiar, să nu fie primit nimeni.”

Chipul luminat al iubirii la colțul unei străzi, evaporarea bruscă a parfumului, a tuturor celor ce constituie ziua omului, una singură ajunge să capteze întrînsul ceiace este mai închis și mai valabil, și nu-i nici calculul beneficiului său lunar, nici masa nici broasca, nici ușurința digestiei, nici banăziua, nici bunăseara, ceiace atinge sufletul omenesc în cînta sa cea mai întunecată, e tocmăi acest element nepipăibil, măsrua incommensurabilului n'am înțeles cînd am rostit numele poeziei.

Noțiunea de poezie, a cărei definiție rămîne încă poate vagă, va lua pe măsură ce năințăm, un contur din ce în ce mai net; în fine formulată ea ajunge la un sistem al lumii complete, aducînd transformarea radicală, materiei și gîndirii. Această viziune a lumii, această filozofie ia atunci numele de *suprarealism*.

Poveștile stranii ale copilăriei, gustul imposibilului sînt puncte de reper acestui univers în gestație, suprarealismul. Florile vorbesc șopîrilele sînt prinți tineri în cîntarea dragostei, și vîntul te va duce în Arabia ca și'n cer, numai dacă dorești.

André Breton! Nu se vorbește de André Breton, și mai întîi, nu se vorbește niciodată de un corp. André Breton a trecut într'o zi pe lîngă abisul insondabil al miracolelor și al vedeniilor. El n'a închis ochii. El singur a văzut. Dar drumul vieții e plin de curse ridicole, draperiile cad grele pentru eternitate, peste real, liniștea se disipă, ce e de făcut? ce e de făcut? André Breton păstrează amintirea acestei treceri, nimic din această lume nu-l atinge. André Breton trăiește n'altă lume. Cîteodată ne vorbește. El este acela care n-avea învățat puterea imaginației, acela care a descoperit urmele fantomelor pe pămînt.

maxime alexandre

unu

anul V • Nr. 48 • Octombrie 1932 •
lei 5 • fiecare semnată e propriul
său girant • adresa nouă : str. DO-
GARI 36 bucurești (1).

